

داکتر سید عبدالله کاظم

20 جون 2016

به تائيد نوشته جناب داکتر عبدالرحمن زمانی

از دانشمند و محقق گرانمایه تاریخ معاصر کشور جناب داکتر عبدالرحمن زمانی ممنونم که با نشر مقاله تحت عنوان "چگونگی رابطه نایب سالار عبدالوکیل خان نورستانی با حبیب الله کلکانی" به رفع یک سوء تفاهم تاریخی پرداخت و کسانیکه در مورد دو نام یکی "نایب سالار عبدالوکیل خان" و دیگر "سپهسالار عبدالوکیل خان" دچار سردر گمی شده بودند، روشنی انداخت. طوریکه در این مقاله بر سوابق هر دو شخصیت های هم نام، ولی از هم متفاوت بطور مستند معلومات ارائه گردیده و به ذکر سوانح و معرفی مرحوم نایب سالار عبدالوکیل خان نورستانی که منار دهمزنگ به امر اعلیحضرت نادرشاه جهت قدردانی از خدمات موصوف اعمارشد، شرحی ارائه گردیده است، لازم دانستم تا راجع به سپهسالار عبدالوکیل که از قوم خروتی پغمان بود نیز گزارشی مختصر تقدیم دارم.

اینجانب طی یک مقاله تحت عنوان "شرحی بر متن دو سند تاریخی در اولین روز امارت حبیب الله کلکانی منتشره مورخ 6 فبروری 2016 در این پورتال وزین محتوای دو سند تاریخی را به نشر سپردم که سند اولی همانا اعلام مقرری بیش از 40 نفر در مقامهای ارشد دولتی بود که حبیب الله کلکانی پس از اشغال ارگ بتاریخ 6 شعبان 1347 قمری (مطابق 27 جدی 1307 شمسی - 17 جنوری 1929 میلادی) با صدور یک فرمان، امارت خود را اعلام کرد. طوریکه در فرمان دیده میشود، امیر حبیب الله کلکانی در پایان به شیرجان خان که به حیث صدراعظم مقرر شده بود، هدایت میدهد تا برای کسانیکه در فتح کابل شجاعت از خود نشان دادند، مناصب در خور شأن را تثبیت نماید که از جمله یکی هم عبدالوکیل خان خروتی بود که بدون سابق نظامی فوراً به مقام ارشد سپهسالاری نائل آمد. برای مزید معلومات بيمورد نخواهد بود که بار دیگر توجه را به محتوای این فرمان جلب نمایم که در مقدمه آن آمده بود:

«بسم الله الرحمن الرحيم - برضاير كاهي و اهالي و افراد مليتي و اسلامي افغانستان مخفي مباد! امير حبیب الله بمرحمت حضرت الهی و تائيدات دين رسالت پناهی و پشتیانی شما ملت با شهامت افغانستان اعضای حکومت و مامورین ارشد ملکی و نظامی خود را که خدمت گار شما است، تعیین نموده جهت آگاهی شما ملت با شهامت معرفی میدارم.»

در ذیل فرمان بالترتیب اسمای 40 نفر از اراکین حکومت به شمول صدراعظم، اعضای کابینه، مامورین ارشد ملکی و نظامی و همچنان تعدادی از مشاوران حربی و دینی خود را اعلام نمود، با این ترتیب:

«صاحبزاده شیرجان خان - صدراعظم، وزیر دربار و سرپرست وزارت معارف؛ سیدحسین پروانی - نایب السلطنه؛ حمیدالله [برادر امیر] - معین السلطنه؛ عطاالحق خان صاحبزاده - وزیر خارجه؛ میرزا محمد خان یفتلی - معین وزارت خارجه؛ سید جعفر پروانی [از نزدیکان سید حسن] - رئیس دفتر سلطنتی؛ میر حسام الدین کوهدامنی - فراش باشی؛ مولوی عبدالغنی پروانی - امام مسجد ارگ و پیش نماز امیر؛

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنډي د لېکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ

عبدالغفور خان تگابی - وزیر امور داخله؛ خواجه بابو کوهدامنی - معین وزارت داخله؛ عبدالقدوس خان قره باغی - وزیر تجارت، میرزا غلام مجتبی خان - کفیل وزارت مالیه؛ محمد محفوظ خان [هندي] - معین وزارت حربیه؛ قاضی غلام حضرت خان قره باغی - مهرداد حضور؛ میرزا محمد یوسف خان کوهستانی [برادر محمد حسین خان مستوفی الممالک، کاکای استاد خلیلی] - سرمنشی حضور (بعداً والی مشرقی)؛ سیدمحمد خان کلکانی - یاور حضور؛ ملک محسن خان کلکانی - والی کابل؛ نائب سالار عبدالرحیم خان صافی کوهستانی [مامای استاد خلیلی] - نائب الحکومه هرات؛ عظیم الله خان میربابه پروانی (بعدها عبدالله خان مجددی) - نائب الحکومه قطغن و بدخشان؛ محمد قاسم خان مزاری (بعدها عطا محمد خان کوهستانی) - نائب الحکومه مزار شریف؛ جنرال صاحبزاده محمد صدیق خان (بعدها محمد عمر خان سور جرنیل) - نائب الحکومه جنوبی؛ عبدالقدیر خان قره باغی - نائب الحکومه قندهار؛ عبدالغنی خان کلکانی - قلعه بیگی ارگ (قوماندان گارد شاهی)؛ سید احمد خان نواسه میر بچه خان غازی - سر سروس ارگ؛ عبدالغفور خان مجددی کوهدامنی (برادر عبدالله خان مجددی) - رئیس گمرک کابل؛ میرزا عبدالقیوم خان کوهدامنی - مستوفی ولایت کابل؛ خواجه تاج الدین گلدره بی - رئیس بلدیة کابل؛ سید آقا خان خواجه چاشتی - قوماندان امنیه کابل؛ سید امیر خان کوهدامنی - قوماندان قوای هوایی؛ خلیل الله خان خلیلی - مستوفی بلخ و مزار شریف؛ صاحبزاده محمد کریم خان خسروی پروانی - رئیس ضبط احوالات؛ سپه سالار پردل خان چیلہ باغی - قوماندان نظامی لوگر؛ میر عبدالکریم خان کوهدامنی - سرحد دار؛ کرنیل غلام رسول خان - آمر سلاح کوت ارگ؛ ملک عبدالرحیم خان کلکانی - حاکم سرای خواجه؛ ملک امیر محمد دکوئی - حاکم چهاردهی؛ پینه بیگ خان - فرقه مشر قطغن؛ عبدالحکیم خان - حاکم اعلی پکتیا؛ چغل خان پروانی - حاکم کلان چهاریکار؛ سید امیر خان پروانی - حاکم غوربند؛ سید احمد خان - رئیس ضرابخانه و محی الدین خان انیس (بعدها برهان الدین خان کشکی) - مدیر جریده "حبیب الاسلام".

بر علاوه مقرری اشخاص فوق، امیر از یک تعداد مشاوران ارشد خود در امور حربی و مذهبی طی همین اعلامیه نام برد؛ در امور محاربوی از: «نائب سالار محمود سامی و عبدالقیوم خان پغمانی» و در امور دینی و مذهبی از: «شمس الحق مجددی، عبدالحمید مجددی، بزرگ جان مجددی و محمد صادق خان مجددی و مولوی عبدالحی پنجشیری، میاگل جان و عده ای دیگر».

در عین زمان امیر حبیب الله کلکانی به شیرجان خان هدایت داد تا برای کسانیکه در فتح کابل شجاعت از خود نشان دادند، مناصب در خور شأن را تثبیت نماید که از جمله به اشخاص ذیل این رتب عالی نظامی داده شد:

- سید محمد کلکانی، پردل خان چیلہ باغی، عبدالوکیل خان خروتی پغمانی، عبدالقیوم خان پغمانی، و عبدالرحیم خان صافی هریک با لقب "سپه سالار" (از آن جمله تنها عبدالرحیم خان صافی قبلاً رتبه کندکمشتر داشت و اما دیگران منصب فوق را بدون سابقه نظامی گری بدست آوردند)؛

- عمرا خان داؤدزائی، اسلم خان شکر دره ئی، نعیم خان بوینه قره ئی، و ابراهیم خان قلعه زئی هریک با لقب "نائب سالار"؛

- سکندر خان کلکانی و سمندر خان کلکانی (خواهر زاده های امیر)، کبل خان چهاریکاری، عبدالکریم خان قصاب فرزه ئی، محمد خان استالی و یک تعداد دیگر هریک به لقب جرنیلی (جنرالی) و حتی به لقب "جرنیل خود مختار" مفتخر شدند.

در پایان باید خاطر نشان سازم که سپهسالار عبدالوکیل خان خروتی باشندده پغمان چون یکی از معتمدان خاص امیر حبیب الله کلکانی بود، در جمله 12 نفری سران سقاوی اعدام گردید.
(برای شرح مزید - دیده شود: حکم، عبدالشکور: "از عیاری تا امارت امیر حبیب الله کلکانی"، چاپ اول، پشاور، 2002 ، صفحه 285 تا 292)

د پانو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په خیر و لولئ